

Voorbeelden van motiverende werkvormen

Hieronder zie je de voorbeelden uit het werkboek *Vier wegen naar motivatie* waarvan je de uitwerkingen [hier](#) kunt downloaden.

Op de daaropvolgende pagina's van dit document vind je nog meer mooie voorbeelden zoals we ze sinds het schrijven van ons werkboek hoorden van collega-docenten in en buiten onze trainingen.

Voorbeelden in de klas:

1. Een speech schrijven voor iemand anders
2. Figuren maken bij een tekst
3. Filosofie en Engels combineren
4. (Werk)woorden leren bij een vreemde taal
5. Een teamtoernooi als afsluiting van een lessenserie
6. Carrousel; opeenvolgende lessen in verschillende groepjes met verschillende onderwerpen
7. Examen voorbereiding
8. Speeddate (binnencirkel-buitencirkel) bij bijvoorbeeld woordkennis testen/oefenen
9. De waarzegger (Futur oefenen in het Frans)
10. Busbanen (meer/minder/geen instructie per rij)
11. The challenge; halverwege een onderwerp: 'Wie denkt bij de volgende les het proefwerk al te kunnen maken en daar minimaal een 8 voor te halen?'
12. Steroefeningen; in elke periode moeten de leerlingen 25 sterren halen
13. In wiskundeopgaven keuze aan de leerlingen bieden hoe en welke vragen ze maken
14. Kies je kleur; differentiatie in de onderbouw bij natuurkunde
15. Gelijk roosteren met collega's; leerlingen kiezen soort les/didactiek

Voorbeelden hulp bij plannen:

1. Werken met studiewijzers
2. Bolletjespapier, leerling maakt planning, kiest leerroute
3. Planningformulier, leerling kiest volgorde
4. Werkplan en werkvormen schrijven (voor docent)
5. KeCo; kennis en competentie in studiewijzer
6. Resultatentabel per leerling in excel op smartboard, leerlingen kiezen daarna zelf hun actie

Voorbeelden buiten de klas:

1. Plusklas
2. Plusgroep
3. Banduur
4. Individuele keuzeactiviteiten zoals een masterclass, een module op de universiteit, een stage, eigen initiatief
5. Schoolbrede planner
6. Vakoverstijgende activiteiten met motivatoren

Op de volgende pagina's van dit document vind je dus nog meer mooie voorbeelden zoals we ze sinds het schrijven van ons werkboek hoorden van collega-docenten in en buiten onze trainingen. We gaan deze lijst gaandeweg verder aanvullen.

1. De cirkeltechniek, te gebruiken met een klas, mentorklas, individueel

Wat is het? (structuur)

Globale omschrijving

Er is een vraag uit de klas (bv leerlingen die pesten) of uit de school (bv collega's die moeite hebben met deze klas) De toekomst-wens wordt benoemd met de klas. Via oplossingsgerichte feedback vragen worden door de klas actiepunten geformuleerd.

Hoe werkt het?

Activiteiten

Beschrijving

- Teken twee cirkels, een binnencirkel en een buitencirkel. Als met de hele klas wordt gewerkt dan op het bord anders op een A4.
 - In de binnencirkel wordt opgeschreven wat al bereikt is
 - of
 - de begeleidende docent/mentor schrijft
 - of
 - de leerlingen lopen heen en weer naar het bord om zelf te schrijven
 - of
 - er worden geeltjes beschreven en in de binnencirkel bijgeplakt
 - In de buitencirkel worden de details van wat de leerlingen nog willen gaan bereiken opgeschreven
 - benoem deze in positieve en concrete termen
 - Bespreek welk aspect in de buitencirkel men als eerste naar de binnencirkel wil brengen (er zijn tussenstanden mogelijk, bv op de lijn, tegen de lijn aan of juist middenin de binnencirkel of ...)

Hulpvragen

- gebruik oplossingsgerichte hulpvragen om erachter te komen hoe ze hun wensen in actie kunnen gaan omzetten

Wanneer gebruik je het?

Als een klas een probleem heeft met bv pesten of lawaaierigheid of een docent of ...

Als docenten een probleem hebben met een klas (en de klas wil dat desgevraagd helpen oplossen, anders niet)

Wat levert het op? (doel)

De klas bedenkt zijn eigen oplossingen en gaat daar naar handelen.

Aan welke motivatie-criteria wordt voldaan?

Zelfdeterminatietheorie

Oplossingsgericht werken

Oplossingsgerichte feedback

Groeimindset

Denk verder aan

De docent/mentor kan via oplossingsgerichte vragen ook een voor de klas extern probleem (zoals dat probleem van de docenten) aan de leerlingen voorleggen (Willen jullie dat misschien ook anders hebben?)

Komt van

Oplossingsgericht werken

Zoek eventueel op internet naar [cirkeltechniek](#) voor meer voorbeelden, uitwerkingen of filmpjes

2. Wiskunde-mentoraat combinatie: puntenwolk grafiek van eigen klas als inzet t.b.v. zelfreflectie voor oudergesprek

Wat is het?

Globale omschrijving

Wiskundig inzicht gebruiken middels een visuele weergave van de prestaties van de leerling qua inzet en cijfers om hen te laten reflecteren op hun leren. Verband tussen inzet en prestaties in eigen klas in een grafiek geeft hun eigen positie daarin weer. Oplossingsgerichte feedback vragen gebruiken om hen te motiveren om indien nodig in actie te komen.

Hoe werkt het?

Activiteiten

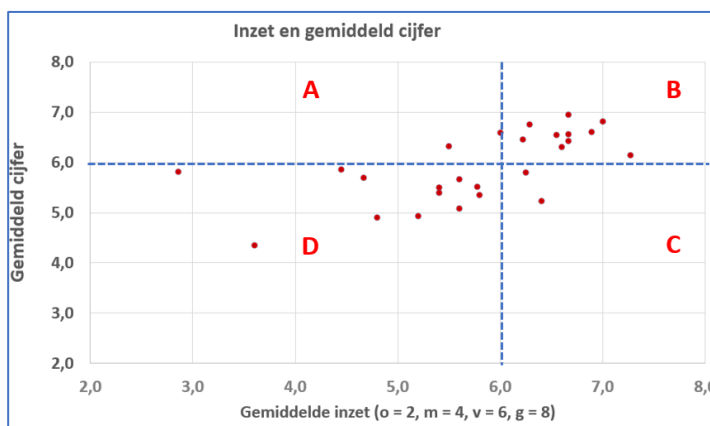
Beschrijving

Opdracht aan de leerlingen:

In de week voor de voorjaarsvakantie vinden de MentorOuderLeerling-gesprekken plaats, dus samen met je ouders en mentor. Tijdens dit gesprek van maximaal een kwartier geef je een korte toelichting over hoe het nu gaat. Om je hierbij te helpen heb ik een aantal vragen geformuleerd die je kunt gebruiken als voorbereiding. Ik wil je vragen dit document uiterlijk datum.... in te vullen via de [opdracht in de ELO](#). De vorm waarin je tijdens het MOL-gesprek iets over jezelf vertelt is vrij.

Zie [Voorbereiding MOL-gesprek](#) voor het aan de leerling uit gedeelde formulier

De docent heeft bovendien per leerling het gemiddelde van alle cijfers en inzetcijfers (gegeven door docenten) berekend ($o = 2$, $m = 4$, $v = 6$, $g = 8$) en in een grafiek gezet. Iedere stip vertegenwoordigd één leerling.

Hulpvragen voor de leerling bij deze puntenwolkgrafiek

- In welk kwadrant zit jij, A, B, C of D?
- Als je huidige cijfers ook op je eindrapport staan, ga je dan over naar de volgende klas?
- De meeste docenten hebben je een inzetcijfer gegeven (onvoldoende, matig, voldoende, goed) Welke beoordeling geef jij jezelf?
- Beschrijf kort wat er allemaal in deze beoordeling zit. Beschrijf vooral wat je hiervoor allemaal doet zowel thuis als op school m.b.t. werkhouding (in de klas), huiswerk, voorbereiding proefwerken, planning etc.
- Met welke vakken zit je op schema en beschrijf hoe het komt dat je voor deze vakken op schema ligt. Wat heb je hiervoor gedaan?
- Welke mogelijkheden zie je om je resultaten (verder) te verbeteren. (Wat kun je bijvoorbeeld toepassen voor een vak dat goed gaat bij een vak wat minder goed gaat? Zie je een vriend of vriendin iets doen wat voor jou ook zou kunnen werken? Wat deed je in vorige klassen waardoor iets wel lukte en je nu weer zou kunnen toepassen? wat minder gaat wat minder.)
- Wat is voor jou belangrijk om ook te kunnen blijven doen (hobby, werk vrienden etc. etc.).
- Wat zit er nog in de weg en zou je eigenlijk nog willen oplossen? Of is er nog iets anders dat je wilt delen?
- Heb je nog hulp nodig van iemand anders, zoals je vakdocent, mentor, ouders, vrienden, begeleiders op school etc.
- Wat zou je dan kunnen helpen? (steunles, bijles, coaching etc. etc.)?
- Noem 3 dingen die je vanaf morgen anders gaat doen.

Wanneer gebruik je het?

Bijvoorbeeld bij mentorgesprekken, voorbereiding van ouder-leerling-mentor driehoeksgesprekken en dergelijke.

Wat levert het op?

Leerlingen krijgen inzicht in hun eigen leren en functioneren. Daardoor kunnen ze hun eigen verbeterpunten formuleren en zijn vervolgens meer geneigd tot daadwerkelijke actie.

Aan welke motivatie-criteria wordt voldaan?

Zelfdeterminatietheorie

Oplossingsgericht werken

Oplossingsgerichte feedback

Groeimindset

Denk verder aan

Zorg dat je de antwoorden en acties bij de leerling laat. Autonomie en competentie!

Komt van

Paul T.

3. Oplossingsgerichte examenvoorbereiding (Remco T.)

Wat is het?

Globale omschrijving

Een aantal invulformulieren voor bovenbouw leerlingen als hulpmiddel om de laatste weken voor het centraal schriftelijk op een rij te zetten wat er nog moet gebeuren om het gewenste cijfer te gaan halen.

Hoe werkt het?

Activiteiten

Beschrijving

De leerling krijgt een formulier [Oplossingsgerichte-examenvoorbereiding](#)

Een citaat:

“De komende weken ga jij je voorbereiden op het centraal schriftelijke examen. Naast de gebruikelijke examentraining, waarin we in de klas verschillende examens gaan maken, onderwerpen herhalen en extra oefenen is er ook tijd voor jou om zelfstandig te werken aan de voorbereiding op het examen.

Hoe handig is het dan om een plan te hebben dat speciaal voor jou geschreven is. Wie weet het beste welke aanpak bij jou zou passen? Dat ben JIJ. Vandaar dat we iedere week beginnen met het bekijken van jouw plan, zodat jij het kan aanpassen als dat nodig is.”

Hulpvragen

Zie het invulformulier voor de leerlingen

Wanneer gebruik je het?

In de laatste weken voor het examen.

Het is eventueel makkelijk aanpasbaar om te gebruiken voorafgaande aan proefwerken of proefwerkweken en kan ook inspireren tot gebruik op veel andere momenten

Wat levert het op?

De leerling wordt zich sterk bewust van zijn eigen wensen en doelen tav het examen. Daardoor sterk gemotiveerd om echt aan het werk te gaan om die doelen te halen

Aan welke motivatie-criteria wordt voldaan ?

ZDT

- Autonomie voor de leerling, want zelfstandig invullen van formulier
- Relatie door begeleiding door de docent bij die autonome activiteiten
- Competentie want de leerling bedenkt zelf wat zij denkt aan te kunnen

Oplossingsgericht werken

- In essentie gaat het om het beantwoorden van de schaalvragen. Die zijn in leerling-taal opgeschreven
- Doel opdelen in stapjes
- Benodigde voorgenomen activiteiten concreet noteren

Groeimindset

- De impliciete suggestie die dit formulier aangeeft: ‘Als je wilt dan kun je je nog flink verbeteren!’

4. Verwelkom fouten

Wat is het?

Globale omschrijving

Jo Baeler is professor wiskundededictiek aan de Stanford University. In dit filmpje geeft ze drie suggesties om in je les te zorgen dat leerlingen begrijpen hoe belangrijk het is dat je niet bang bent om fouten te maken en dat je daarvan kan leren.

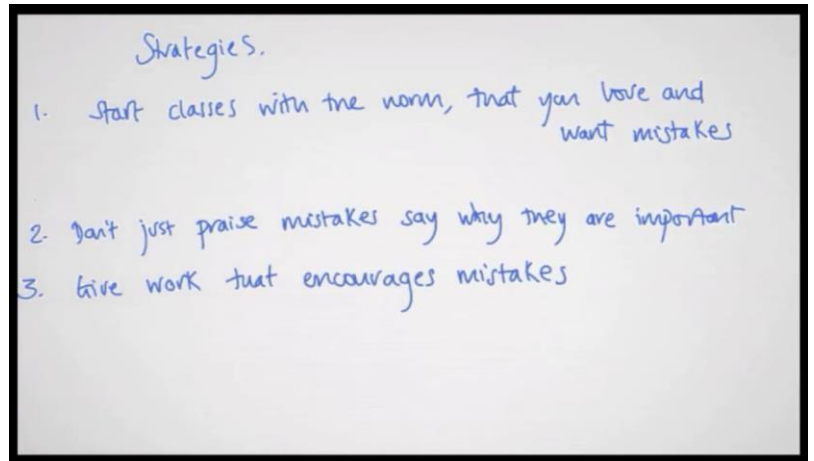
Hoe werkt het?

Activiteiten

Beschrijving

Bekijk het volgende filmpje: [Encourage Mistakes: Strategies from Professor Jo Boaler](#)

In de klas is het belangrijk dat er geen vooraf negatief oordeel bestaat over fouten maken. Integendeel, zegt Jo: "Start je lessen met vaststellen dat je fouten waardeert en graag gemaakt ziet worden. Vertel daarbij ook waarom fouten durven maken belangrijk is. En geef werk op dat het maken van fouten aanmoedigt." Door corrigeren, reflecteren op het antwoord en bewustwording van wat er anders had moeten, leert de leerling om vergelijkbare opgaven in het vervolg wel foutloos te doen. Zie het filmpje voor de details.

Wanneer gebruik je het?

Bij klassikaal benadrukken dat fouten maken mag

Wat levert het op?

Leerlingen met een grotere kans op een groeimindset

Aan welke motivatie-criteria wordt voldaan?

Zelfdeterminatietheorie

Oplossingsgericht werken

Oplossingsgerichte feedback

Groeimindset

Komt van

[Encourage Mistakes: Strategies from Professor Jo Boaler](#)

5. Toetsanalyse, van je fouten leer je!

Wat is het?

Globale omschrijving

In de klas aan een groeimindset werken waarbij 'fouten mogen maken' een sleutelrol speelt. Gaat over het teruggeven en analyseren van proefwerken.

Hoe werkt het?

Activiteiten

Beschrijving

De auteurs van een helaas van het internet verdwenen pdf gebruiken het stoplicht als hulpmiddel en geheugensteun om de leerling het onderscheid aan te leren tussen 'domme fouten' (stom, wist ik best, volgende keer alerter zijn), 'rekenfouten' (ik moet dit soort sommen toch maar eens meer gaan oefenen) en 'ik begrijp het nog niet' fouten (meer uitleg vragen, extra bijlessen, leren op begrip).

Met een formulier gaan de leerlingen aan de slag om hun eigen toets te analyseren. Daarbij geven ze bij elke fout eerst aan hoe de juiste berekening gaat en wat ze dus beter moeten gaan onthouden (correction), daarna uitleg in woorden van wat er fout was (mistake articulation), vervolgens een advies aan zichzelf wat ze de volgende keer beter anders kunnen doen (advice for next time) en tenslotte welk van de typen fout het was en waarom het nou juist dat type fout was. Bekijk het voorbeeld hiernaast.

Wanneer gebruik je het?

Bij toetsanalyse

Wat levert het op?

Leerlingen met een grotere kans op een groeimindset

Aan welke motivatie-criteria wordt voldaan?

Zelfdeterminatietheorie

Oplossingsgericht werken

Oplossingsgerichte feedback

Groeimindset

Komt van

<http://www.wismath.org/resources/Pictures/Session%20127%20Slides.pdf> (helaas niet meer aanwezig op het internet)

Quiz Analysis

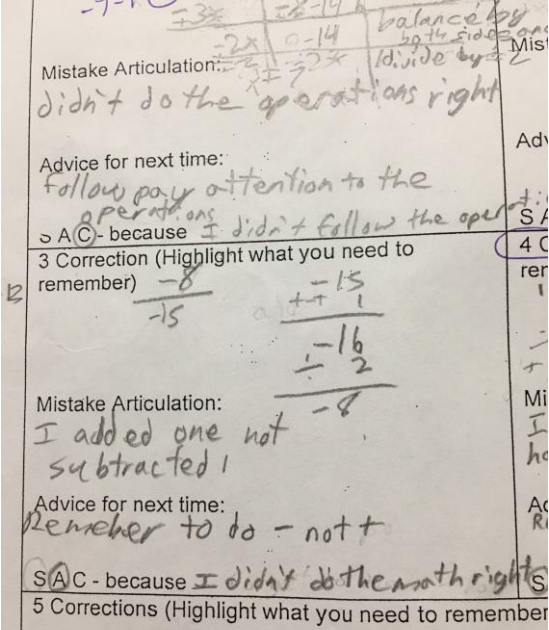
If analyzing their mistakes is important to their learning, you need to show them this by allowing time in class for discussion on their mistakes!

CATEGORIZING YOUR MISTAKES.

- **Silly/Careless/ "Oh, Man" (oops)**
 - Didn't follow directions, mis-wrote the problem, lost a negative, messy work that led to a mistake
- **Computational (accuracy)**
 - Inaccurate calculations
- **Conceptual (understanding)**
 - Chose wrong mathematical operations, did not follow math rules, did not complete steps in correct order, mis-understood process.

**"A person who never made a mistake never tried anything new."
-Albert Einstein**

Handwritten student work showing a math problem, mistake articulation, advice for next time, and corrections. The work includes a division problem: $2x \overline{) 9-14}$ with a note "balance by both sides divide by 2". The student's work shows -8 and -15 with a note "didn't do the operations right". The advice for next time is "follow pay attention to the operations". The correction is -8 and -15 with a note "I added one not subtracted". The advice for next time is "Remember to do - not +". The correction is -8 and -15 with a note "I didn't do the math right".

6. Uitleg in stilte op het bord

Wat is het?

Globale omschrijving

Zonder uitleg een som op het bord uitwerken, dan de klas een vergelijkbare som laten uitwerken. Leerlingen moeten zelf bedenken wat de juiste stappen zijn.

Hoe werkt het?

Activiteiten

Beschrijving

Zonder toelichting werkt deze docent een wiskunde opgave op het bord uit (geel). De leerlingen (in dit voorbeeld 4 HAVO) moeten zelf bedenken hoe en waarom de leraar welke stappen zet richting de oplossing. Ze moeten daarna zelf nog een keer een vergelijkbare opgave (groen) maken.

Verhoudingen

Gegeven

$$A : B = 2 : 3$$

$$B : C = 9 : 1$$

Bereken

$$A : C = ? : ?$$

Oplossing

$$A : B = 6 : 9$$

$$B : C = 9 : 1$$

Antwoord

$$A : C = 6 : 1$$

Probeer het nu zelf 😊

$$A : B = 2 : 7$$

$$B : C = 14 : 5$$

Bereken

$$A : C = ? : ?$$

Wanneer gebruik je het?

In plaats van een klassikale uitleg via een onderwijsleergesprek, als je de leerlingen meer wilt betrekken bij de oplossing.

Wat levert het op?

“Ik heb dit ondertussen een paar keer toegepast, en leerlingen gaven spontaan aan dat ze het een leuke manier van instructie vinden. Ook mijn conrector heeft dit tijdens een lesbezoek ervaren en zij is ook enthousiast hierover, vooral ook omdat bijna de hele klas actief meedeed. We willen dit nu zelfs introduceren als werkvorm bij collega's om meer activiteit in de klas te ontwikkelen.” [Paul T.]

Aan welke motivatie-criteria wordt voldaan?

Zelfdeterminatietheorie

Oplossingsgericht werken

Oplossingsgerichte feedback

Groeimindset

Komt van

Paul T.

7. Formatief toetsen ipv summatief toetsen – Formatieve Feedback

Zie bijvoorbeeld

<https://wij-leren.nl/formatief-evalueren-feedup-feedback-feed-forward.php>

<https://toetsrevolutie.nl/?p=1485> = 10 werkvormen om formatief te handelen met Padlet

<https://toetsrevolutie.nl/?p=3826> = Snel formatief handelen met diagnostische vragen

<https://www.facebook.com/groups/1642114646041311/permalink/2028166960769409/> = Facebook groep Formatief handelen

<https://onderzoekonderwijs.net/2022/12/16/8-beweegredeenen-voor-formatief-handelen-herblogd/>

8. En nog meer motiverende werkvormen vind je hier:

<http://talenttoolbox.nl/#>

<https://leerling2020.nl/tag/leerlingen-motiveren/> = voorbeelden van motiverende werkvormen in de klas